

Рівень надання паліативної допомоги — показник цивілізованості держави та гуманності суспільства

10 жовтня 2010 р. світова спільнота відзначала Всесвітній день паліативної та хоспісної допомоги. Під час засідання круглого столу, який відбувся з цієї нагоди в Українському національному інформаційному агентстві «Укрінформ», йшлося про стан справ у цьому секторі галузі охорони здоров'я та про необхідність вдосконалення нормативної бази, яка регулює надання медичної допомоги хворим з обмеженим прогнозом життя.

Відкриваючи засідання круглого столу, **Світлана Мартинюк-Гресь**, президент Всеукраїнської асоціації паліативної допомоги, розповіла про напрацювання Асоціації за останній рік.

Вона наголосила, що переважна більшість пацієнтів з обмеженим прогнозом життя кинуті в Україні напризволяще. Зараз на 50 жителів нашої держави припадає 1 людина з онкологічною патологією. Щорічно кожен 5-й мешканець сільської місцевості помирає від онкологічного захворювання, і, на превеликий жаль, у страшних муках. Щорічно реєструється понад 160 тис. нових випадків раку, а це близько 440 випадків щоденно, а помирають від цього захворювання майже 100 тис. людей щорічно (понад 260 осіб щодня). Крім того, близько 3 млн мешканців України становлять люди віком 75 років і старше, з них понад 750 тис. осіб — одинокі люди, які потребують постійного медико-соціального догляду.

Та кількість хоспісних закладів, яка на сьогодні є в Україні — а їх всього 9, безперечно, не може задовольнити існуючу в суспільстві потребу в наданні паліативної допомоги. Згідно з даними офіційної статистики лише 5% хворих з обмеженим прогнозом життя помирають у медичних закладах, майже 85% — вдома. Таким пацієнтам зазвичай не вистачає місця у лікувально-профілактичних закладах, і вони помирають без належного догляду. Інші 10% помирають взагалі, не маючи місця ані вдома, ані в лікарні. У найскрутнішому становищі, як вже зазначалося, нині сільське населення, ситуація щодо надання паліативної допомоги у містах дещо краща, хоча також на незадовільному рівні.

Асоціація ініціювала впровадження медико-соціальних послуг населенню, до уваги запропоновано проект розвитку паліативної допомоги вдома в Печерському районі м. Києва.

Розроблено і підтримано проект з надання медико-соціальних послуг «Милосердя», на базі якого буде створено міжнародний центр паліативної допомоги, до складу якого увійдуть стаціонарні відділення з лікарняним храмом та необхідною інфраструктурою. На базі нього також буде функціонувати міжнародний тренінговий центр і амбулаторно-патронажна служба. Центр обслуговуватиме населення м. Києва та Київської області. Його будівництво та оснащення здійснюватиметься за рахунок позики з боку російських інвесторів, наразі вже виділено 280 млн російських рублів.

Доповідач висловила надію, що після введення в експлуатацію центр «Милосердя» стане гідною клінічною базою Інституту паліативної та хоспісної медицини. Подякувала Ставищенській РДА Київської обл. за допомогу у наданні ділянки та приміщень.

До проблем українських пацієнтів з обмеженим прогнозом життя долучилися громадські діячі та медики з Австралії. Зокрема Асоціацією 7 жовтня 2010 р. підписано меморандум про співпрацю з громадськими організаціями цієї країни щодо розвитку паліативної допомоги. Відповідно до нього починаючи з 10 жовтня 2010 р. австралійський благодійний фонд «Світло надії» збиратиме благодійні внески з мешканців зеленої континенту для того, щоб допомогти українцям побудувати міжнародний центр «Милосердя». Колеги з Австралії в рамках меморандуму пропонують стажування медичних працівників та проведення реабілітаційних заходів дітям.

У 2010 р. діяльність асоціації фокусувалася переважно на питаннях, пов'язаних з науковими дослідженнями та підготовкою фахівців. Як результат плідної співпраці Асоціації з польськими, угорськими, чеськими та словацькими колегами проведено цілу низку семінарів і конференцій, учасниками яких стали понад 150 організаторів охорони здоров'я та соціального захисту населення, медичних працівників, психологів, представників духовенства.

Закладаються основи систематичної підготовки фахівців із соціальної роботи у сфері паліативної допомоги. На базі Ужгородського національного університету розпочав роботу постійно діючий Міжнародний навчальний центр з паліативної допомоги.

Юрій Губський, директор Інституту паліативної та хоспісної медицини МОЗ України, констатував, що паліативна та хоспісна допомога, або іншими словами професійна медична та багатопрофільна психологічна і духовна опіка щодо людей, які страждають на невилковні

хвороби, набуває все більшого не лише медичного, а й соціального значення. У розвинених країнах світу ця проблема з кожним роком набуває все більшої актуальності. У 2009 р. Парламентська асамблея Ради Європи розглядала це питання як окреме, і було прийнято документ «Паліативна допомога як модель інноваційної політики в галузі охорони здоров'я та соціальних питань».

Водночас постаріння населення України, збільшення кількості людей, які вмирають від онкологічних та інших невилковних хвороб, робить цю проблему однією з найважливіших складових охорони громадського здоров'я в нашій державі. Такі категорії пацієнтів потребують тривалого медико-соціального догляду, адекватного знеболення, морально-психологічної та духовної підтримки. Тому ця сфера охорони здоров'я та соціальної допомоги дійсно потребує інноваційного підходу й уваги з боку держави, суспільства і лікарського співтовариства.

Як вищезазначено, сьогодні в Україні функціонує 9 хоспісів, хоча ще 2 роки тому декларувалася вдвічі більша їх кількість. Чому виникла така ситуація? Тому що недосконалість нормативної бази стосовно обігу наркотичних лікарських засобів, до яких належать опіодні анальгетики, фактично унеможливило надання адекватної паліативної допомоги суб'єктам господарювання недержавної і некомунальної форми власності.

Але дяки позитивні зрушення все ж є. У 2008 р. було створено координаційну раду з питань паліативної допомоги при МОЗ України, розпочав роботу Інститут паліативної та хоспісної медицини МОЗ України, розроблено модель надання паліативної допомоги, яка є найбільш адаптованою до українських реалій, відповідні нормативно-правові акти.

Наступним кроком на шляху удосконалення нормативно-правової бази в цій царині стала розробка проекту наказу МОЗ України «Про організацію діяльності та функціонування закладу охорони здоров'я особливого типу «Хоспіс», відділення/палати паліативної та хоспісної медицини та спеціалізованої мультидисциплінарної мобільної бригади паліативної допомоги «Хоспіс вдома», з яким можна ознайомитися на нашому сайті.

Олександр Устінюв, фото Сергія Бека